

ประวัติชุมชน (ฉบับร่าง) และเส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรมอุรักลาไวย์

บ้านเกาะจำ ตำบลเกาะศรีบอยา อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่

(กำลังตรวจสอบข้อมูล กรุณาย่่าเพ่งอ้างอิง)

ประวัติชุมชนและเส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรมอุรักลาไวย์
บ้านเกาะจำ ตำบลเกาะศรีบอยา
อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่

จัดทำโดย	ชุมชนบ้านเกาะจำ ร่วมกับโครงการนำร่องอันดามัน และหน่วยวิจัยชนพื้นเมืองและทางเลือกการพัฒนา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เรียบเรียงโดย	ปลาเดช ณ ป้อมเพชร นฤมล อรุโณทัย อุษา โคตรศรีเพชร และรัชดาภรณ์ พัฒนศิริมงคล
ภาพถ่าย	ปลาเดช ณ ป้อมเพชร นฤมล อรุโณทัย และรัชดาภรณ์ พัฒนศิริมงคล
สนับสนุนโดย	ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
จัดพิมพ์	พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 10 เล่ม พ.ศ. 2558

หากมีข้อติชมหรือเสนอแนะเกี่ยวกับข้อมูล กรุณาติดต่อ
โครงการนำร่องอันดามัน สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท ปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทรศัพท์ 0-2218-7366, 0-2218-7376 โทรสาร 0-2255-2353
<http://www.facebook.com/ChaoLayNetwork>
อีเมล paladej1@yahoo.com, narumon.cu@gmail.com

คำนำ

ประวัติชุมชนและเส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรมบ้านเกาะจำ เป็นกิจกรรมหนึ่งในโครงการฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมชาวเล ปี พ.ศ. 2558 ที่ได้รับการสนับสนุนจากศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โดยเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนบ้านเกาะจำ ตำบลเกาะศรีบอยา อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ร่วมกับโครงการนำร่องอันดามัน สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลประวัติชุมชนและเส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรมบ้านเกาะจำจะนำท่านไปเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของผู้คนบนเกาะ นับตั้งแต่การเข้ามาตั้งถิ่นฐาน การดำรงชีวิต การทำมาหากินที่ล้วนผูกพันกับระบบนิเวศทางทะเล และทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้คนต่างศาสนาต่างวัฒนธรรมที่เข้ามาอาศัยอยู่ร่วมกัน ทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ชาวอุรักลาไวย์ ชาวไทยมุสลิม ชาวไทยจีน และชาวไทยพุทธ

คณะผู้จัดทำขอขอบคุณคุณคุณนารี วงศาชล คุณดิลำ วงศาชล คุณหมาดตล วงศาชล และคุณมะยม บุญลือ ที่ประสานงานและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณผู้ที่เอื้อเฟื้อข้อมูลความรู้ทุกท่าน ตั้งแต่คุณอูมะ ช้างน้ำ คุณอุเฮ็น ช้างน้ำ คุณฉิงยุ ช้างน้ำ คุณประภาส แซ่เอียบ คุณหิรัญ แซ่ซ่อ คุณปราณี แซ่ซ่อ คุณตรีรัตน์ กังแฮ และชาวอุรักลาไวย์อื่นๆ ที่เล่าเรื่องราวของเกาะนี้ ไม่ว่าจะเป็นมะหุน จะตุ๊กตัก

บังหยอง บังแค้น บังแก้ง บังอาผิน บังดิง และบังดำ รวมทั้งท่านอื่นๆ
ที่ไม่ได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณชาวเกาะจำ ที่ช่วยกันรักษาสภาพธรรมชาติและ
วัฒนธรรมอันงดงามไว้ คณะผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานชิ้นนี้จะ
แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นที่ช่วยเหลือเกื้อกูลกันอย่างถ้อยทีถ้อย
อาศัยระหว่างผู้คนต่างวัฒนธรรมบนเกาะเล็กๆ แห่งนี้ ซึ่งจะจุดประกายให้
ผู้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกรักและหวงแหนในวิถีชีวิตวัฒนธรรมอันมีค่าสืบ
ต่อไป

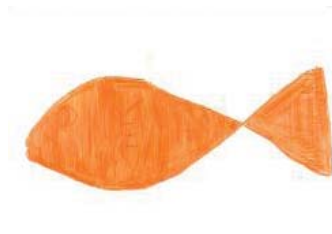

รูปเคารพของวิญญาณบรรพบุรุษที่ศาลเจ้าโต๊ะบูหร่ง

ศาลเจ้าโตะบุหร่งเป็นที่นับถือของประชาชนเกาะจำ และในศาลมีสิ่งที่สะท้อนให้เห็นสัญลักษณ์วัฒนธรรมด้านความเชื่อและศาสนาที่หลากหลายอันผสมกลมกลืนอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสันติ

สารบัญ

ส่วนที่ 1 ประวัติชุมชนบ้านเกาะจำ 5

1.	ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเกาะจำ	5
2.	พัฒนาการของชุมชนบ้านเกาะจำ	10
	1) ช่วงการเริ่มตั้งถิ่นฐานบริเวณเกาะจำฯ	10
	2) ช่วงเริ่มมีการค้าขายและการเปิดพื้นที่ทรัพยากรฯ	13
	3) ช่วงอุตสาหกรรมเตาเผาถ่าน	16
	4) ช่วงการทำสวนยางพารา และกลับมาหาอาชีพประมง	21
	5) ช่วงสึนามิและการเข้ามาของไฟฟ้าและการท่องเที่ยว	23
3.	เกาะจำ เกาะแห่งมิตรภาพและการอยู่ร่วมกัน	26

ส่วนที่ 2 ภูมิทัศน์วัฒนธรรมชาวอุรักลาโว้ยบ้านเกาะจำ

1.	ความเชื่อมโยงระหว่างแหล่งธรรมชาติ ที่อยู่อาศัยฯ	30
2.	สถานที่เคารพบูชา – ส่วนของเขตวัฒนธรรมพิเศษ	34
	1) ศาลเจ้าไต่ะบุหรง --“ลัก หง่าต้อย”	34
	2) สุสานชาวอุรักลาโว้ย – “ยี่ไร่”	38

3. ชื่อสถานที่และบริเวณต่างๆ ของเกาะจำในภาษาอูรักลาไ่วย³⁹

1) ตัวอย่าง “อภิธานคัพท์” เกี่ยวกับภูมินามฯ	40
2) ชื่อสถานที่และบริเวณต่างๆ ด้านบนฯ	41
3) ชื่อสถานที่และบริเวณต่างๆ บริเวณส่วนกลาง	43
4) ชื่อสถานที่และบริเวณต่างๆ ด้านล่างฯ	45

ส่วนที่ 3 เส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรมบ้านเกาะจำ 50

1. กรีนนำถึงเส้นทางเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชนบ้านเกาะจำ 51

2. จุดสนใจ 10 จุด

1) จุดที่หนึ่ง	ท่าเรือติงไหร -- วิถีชาวประมงออกเล	53
2) จุดที่สอง	เกาะเหลาสี -- โต๊ะอาดัม	58
3) จุดที่สาม	เกาะจำนุ้ย -- หมู่บ้านเก่าชาวอูรักลาไ่วย	61
4) จุดที่สี่	ทะเลด้านใน -- พื้นที่ทำมาหากิน	64
5) จุดที่ห้า	อ่าวยาซ่า -- บ่อน้ำจืด	67
6) จุดที่หก	เกาะเหลาหะ -- ถ้ำพญานาค	70
7) จุดที่เจ็ด	ปากคลองปีปี -- วันไพร	73
8) จุดที่แปด	เกาะตุหลัง -- พื้นที่เตาเผาถ่านเก่า	75
9) จุดที่เก้า	เกาะศรีบอยา -- แหล่งดั้งเดิมของจระเข้ฯ	77
10) จุดที่สิบ	เนินทรายหอยชักตีน -- และจุดสุดท้ายฯ	79